

DE TIMMERMAN VAN NIMES

DOOR A.J. HOOGENBIRK

NIJKERK - G. F. CALLENBACH

De eene spijl na de andere werd doorgevijld, . . . blz. 35

DE TIMMERMAN VAN NIMES

OF

DE NACHTELIJKE VERRASSING

Een waar verhaal uit den tijd der Huguenoten

DOOR

A. J. HOOGENBIRK

ZESDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

VOORBERICHT.

(BIJ DE EERSTE UITGAAF.)

't Verhaal, hetwelk ik bij dezen voornamelijk mijn jongeren vrienden aanbied — en dat, wat men er voorts van denke, tenminste de verdienste heeft van volkomen waar te zijn — is naar het Engelsch bewerkt. Ik zeg bewerkt, *niet* vertaald, wat bij een vergelijking met het oorspronkelijke duidelijk in het oog zal vallen. Vooreerst toch is het Engelsche niet voor kinderen maar voor volwassenen geschreven. Hierdoor moest ik een en ander weglaten, wat voor jeugdigen leeftijd te hoog of ongepast mij toescheen. Tevens echter is de verdeeling veranderd, en heb ik vooral veel moeten bijvoegen, daar ik in jonge — en misschien ook in meer bejaarde — lezers niet die kennis van geschiedenis, enz. dorst onderstellen, welke de Engelsche schrijver in de zijne schijnt te verwachten. In één woord, de geschiedenis is, na in 't Engelsch eerst te zijn beschreven, hier in 't Nederlandsch oververteld. Ik hoop slechts, dat zij er niet te zeer onder heeft geleden. In elk geval, wanneer 'tgeen hier volgt den lezer geen belang inboezemt, dan zal dat bepaaldelijk niet liggen aan het verhaal, maar aan den

VERHALER.

(BIJ DEN VIJFDEN DRUK.)

Met bijzonder genoegen leid ik deze nieuwe, vijfde uitgaaf bij de lezers in.

't Is nu een 40 jaar geleden, dat „De timmerman” voor het eerst verscheen; de eersteling, in zekeren zin althans, van de lange reeks verhalen voor jong en oud, die ik verder mocht geven. God heeft dit boekje den weg voorspoedig gemaakt. Blijve er Zijn zegen op rusten!

Januari 1915.

A. J. H.

HOOFDSTUK I.

Waarin we bekend worden met twee arbeiders, die in zeer veel verschillen, maar in één ding overeenkomen.

Den lezer, die gaarne iets meer weten wil dan 'tgeen boven dit hoofdstuk vermeld staat, verzoeken wij vriendelijk in zijn gedachten ongeveer drie en een halve eeuw terug te gaan, namelijk tot het jaar 1569. Voor zoover hij niet in Frankrijk woont, gelieve hij tevens zich op dezelfde wijs daarheen te verplaatsen, en wel naar de oude stad Nîmes, die hij zal vinden in het Zuidoosten van genoemd land, dicht bij de Rhône. Wanneer hij zich daarbij nu nog verbeelden wil, dat hij op de markt staat, in een donkeren Novembernacht, terwijl de klok juist elf heeft geslagen, dan geloof ik, dat hij volkomen in staat zal zijn te begrijpen wat hier verder volgt.

Op dat late uur dan, van dien donkeren nacht, wandelden twee mannen met langzame schreden over de marktplaats te Nîmes. Wanneer zoo tusschenbeide de maan eens even door de wolken kwam kijken, kon men al dadelijk zien dat die twee, tenminste uiterlijk, vrij wat verschilden. De een was een man van zeer deftig voorkomen, met een bleek gelaat, waaraan men duidelijk bespeuren kon, dat het meer smart dan vreugde, meer verdrukking dan blijdschap gekend had. Hij droeg een zwarten mantel en wandelde arm in arm met zijn metgezel, die een eenvoudig

wollen buis droeg van zeer grove stof, en wiens forsch voorkomen en stevige armen duidelijk aantoonde, dat hij ten minste in lichaamskracht den bleeken heer, die met hem op en neer ging, vrij wat vooruit was.

„Gij hebt gelijk, monsieur le pasteur,”¹⁾ sprak de man in het wollen buis, wiens stemgeluid bewees dat hij nog jong was, „gij moet van hier. Er staat geschreven: Wanneer ze u in de eene stad vervolgen, vlied naar de andere.”

„Toch vind ik het zeer treurig,” hernam de aangesprokene, „dat ik mijn vrienden, allen, die hier den Heer liefhebben, moet verlaten, juist nu het gevaar zoo groot is.”

„Als zij hen kondt helpen door te blijven, zou het iets anders zijn. Maar helaas! wat kunt gij tegen den gouverneur der stad en tegen de priesters doen. Hebt ge mijn broeder kunnen redden, die vandaag, daar op gindsche plek, voor Gods zaak zijn leven verloor?”

En met een zucht wees de jonkman naar een zwarte plek op het marktplein, die door het maanlicht half beschenen een ijzigen indruk maakte op ieder, die wist wat eenige uren vroeger op die plaats gebeurd was.

„Die in Christus ontslapen, sterven niet,” sprak de prediker met ernstige stem.

„Ik weet dat, monsieur,” was het antwoord, „dat is mijn troost en mijn hoop. Het is een wonder, waarvoor ik God dank, dat zij u nog niet gegrepen hebben, te meer als ik bedenk, dat de naam van Emile de Rochet ook bij onze vijanden zoo goed bekend is; — maar hoe zouden wij u ook kunnen missen?”

„Konden we dan uw broeder missen?” hernam De Rochet, „een man zoo ijverig, zoo vol liefde tot den Heer, dat ik altijd dacht: wanneer ik val, moet Julius Maderon mijn plaats innemen. En thans is hij niet meer, — ja, de wegen des Heeren zijn voor ons wonderlijk, Jakob!”

„Waarlijk, monsieur,” was het antwoord van den werkmán,

---

¹⁾ Dominee.

terwijl een traan zijn oog ontviel. „Verbeeld u, ik was zonder eenig kwaad te vreezen, naar Genlis gegaan, hier dichtbij, om daar mijn handwerk te doen. In dien tijd werd hier te Nîmes de vergadering van onze vrienden gehouden. Mijn broeder Julius ging er ook heen, om met de arme, verdrukte menschen te bidden en het Woord te lezen. Maar nauwelijks hoort de stadsgouverneur dit, of hij zendt zijn bespieders . . .”

„Hoe is het mogelijk,” viel De Rochet in, „dat een man, zooals de gouverneur, wiens haren reeds grijs zijn, zoo onbarmhartig kan wezen!”

„God vergeve het hem,” sprak Jakob Maderon. „Intusschen, mijn arme broeder werd gevangen genomen, en gij weet wat er verder plaats had. Ik heb hem niet wedergezien vóór hedenmorgen, toen hij op den brandstapel klom. De soldaten, die er om heen stonden, wilden mij niet doorlaten, maar ik *moest* mijn broeder zien en vaarwel zeggen, en ik heb hem gezien en naast hem gestaan, vlak bij den paal, waaraan zij hem zouden vastbinden. Wij omarmden elkaar, en ik wilde een woord spreken om hem te troosten, maar ik kon niets uitbrengen van droefheid. Toen zeide hij tot mij: „Goeden nacht, broeder Jakob, wij zullen elkander wederzien in den morgen der opstanding.” En toen bonden ze hem aan den paal, en verbrandden hem, mijn eenigen, lieven broeder. O, waarom is hij juist weggenomen en niet ik!”

„Zoudt gij denken, dat de Heer dat niet wist, Jakob?” vroeg de leeraar vriendelijk.

„En toch kan ik het niet begrijpen,” vervolgde Jakob Maderon, „hij was zoo noodig voor ons. De priester van Rome en de monniken mochten zooveel spreken als ze wilden, Julius wist hen wel te antwoorden, want hij gebruikte zijn Bijbel, en daar waren ze bevreesd voor. Maar ik, wat weet ik meer dan hoe ik mijn hamer en mijn zaag hanteeren moet?”

„Gij weet één ding meer, lieve vriend: gij kent Hem,

die onze vertroosting is, Jezus Christus en dien gekruisigd, die ook tot u eens zeide: Uw zonden zijn u vergeven. Weet gij wel, dat Hij thans tot u nog een ander woord te zeggen heeft, namelijk dit: Mijn zoon, ga heen, arbeid heden in Mijn wijngaard?"

„Ik arbeiden, monsieur le pasteur? Dat is goed voor u en anderen, maar wat kan ik doen, ik heb niets dan mijn zaag en mijn schaaf, en . . .”

„Welnu, gebruik die in Zijn dienst!”

„Maar hoe, monsieur?”

„Vraag dat aan den Heer, Jakob. Dit wil ik u zeggen: Hij heeft nog nooit iets geweigerd, dat wij Hem uit dankbaarheid brengen. Hij nam het goud en den wierook aan van de wijzen uit het Oosten, maar had ook Zijn welbehagen in de palmtakken der kinderen van Jeruzalem.”

„Wel monsieur,” hernam de timmerman, „ik geloof dat ik u begrijp. Gij wilt zeggen dat ik vlijtig en goed moet werken, om ook nog wat over te houden, ten einde onze arme broeders te helpen, die door den gouverneur geplunderd en gevangengenomen worden. Maar,” zoo ging hij driftig voort, „dit weet ik, — zoolang Jakob Maderon nog handen aan 't lijf en een stuiver in den zak heeft, zal het Jeannette en haar vader niet aan brood ontbreken.”

„Jeannette, wie is dat?”

„Weet ge dan niet, monsieur, dat Jeannette met mijn broeder Julius in 't huwelijk zou treden? Herinnert gij u haar ouden vader niet meer, den grijzen Pieter Mallard en zijn zoon Charlot?”

„Nu weet ik wie gij bedoelt,” zeide De Rochet, „en gij wilt voor hen zorgen?”

„Zeker. De oude man kan niet meer werken, en Charlot is nog maar een aankomende jongen, die mij in het timmeren helpt.”

Terwijl de werkmán dit zeide lag er een glans op zijn gelaat. 't Was hem aan te zien, dat hij geen grooter genoegen kende dan te zorgen voor hen, die zijn broeder

hadden liefgehad, en die denzelfden Zaligmaker met hem aanbaden als hun God.

Op dit oogenblik liet zich het doffe geluid der klok weder hooren.

„Jakob,” sprak de predikant, „het wordt laat, ik moet voort; gaat ge mee?”

„Thans niet, waarde heer; ik ben te bedroefd over het-

geen heden gebeurd is, om onder onze vrienden te verschijnen; maar sta mij toe u weg te brengen. Waar moet ge heen?”

„Naar de rue des Carmes,” was het antwoord. „Wij zullen daar nog eenmaal voor de voetbank des Vaders, die in de hemelen is, nederknielen, en dan vlucht ik naar Genlis, eer men mij gevangen neemt.”

Zwijgend gingen de beide mannen voort, tot zij aan het huis kwamen, waar de vergadering der Protestanten zou gehouden worden.

„Vaarwel, broeder,” zeide Emile de Rochet, den werkmán de hand drukkende. „Denk aan het woord, dat de Heer tot u gesproken heeft: Werk in Mijn wijngaard. Dat moet gij getrouw doen, totdat Hij tot u dat andere woord zal spreken: Vriend, ga hooger op!”

„Vaarwel, monsieur le pasteur, gij hebt een goed woord tot mij gezegd, ik zal het niet vergeten.”

Jakob Maderon keerde zich om. De leeraar klopte zachtjes aan de deur, zoo zacht dat iemand er wel vlak achter staan moest om het te hooren. Dit was echter 't geval. Langzaam werd de deur geopend op een kier. Een man keek voorzichtig naar buiten, maar toen hij het welbekende gelaat van De Rochet zag, opende hij haastig de deur geheel, en — de prediker stapte schielijk binnen. Jakob Maderon bleef nog even staan, hij zag zijn vriend de woning binnentreden, en hoorde hoe de deur gesloten en gegrendeld werd. Toen blikte hij een oogenblik naar boven, waar thans zijn broeder woonde, bij de engelen en de kinderen Gods, — en wandelde daarop door de donkere straten naar huis.

HOOFDSTUK II.

Bevattende een menigte zaken, welke de lezer noodzakelijk weten moet.

Er zullen misschien maar weinigen onder mijn lezers gevonden worden, die niet wel eens gehoord hebben wat Hugenoten zijn. Voor wie 't nog niet weten zal ik maar kortweg zeggen, dat men onder Hugenoten verstaat de

Fransche Protestanten in de zestiende eeuw. Zoodra de heerlijke kerkhervorming begonnen was, en de menschen zelf weder het woord des Heeren lezen en onderzoeken konden, hadden duizenden ook in Frankrijk de „nieuwe leer” aangenomen. Ik moet u echter doen opmerken, dat de „nieuwe leer” eigenlijk een zeer oude leer was, tenminste zij is reeds gepredikt door den apostel Paulus, en dat is toch al lang geleden, naar ik meen. De „nieuwe leer” was dan ook niet anders dan wat gij lezen kunt in Efeze 2 : 8 en 9: „Uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u: het is Gods gave. Niet uit de werken, opdat niemand roeme.”

Maar tegen die leer kwam al wat groot en machtig was in deze wereld in opstand. Keizers en koningen, pausen en bisschoppen spanden samen om haar uit te roeien. Ja, de Fransche koning Hendrik II sloot zelfs in 't geheim een verbond met koning Philips II van Spanje, dien ge uit onze geschiedenis wel kennen zult, om tegen de „ketterij” een strijd te voeren op leven en dood. Vooral hadden de arme Hugenoten in Frankrijk zwaar te lijden, en eindelijk werd het zoo erg, dat zij, evenals hun vrienden in Nederland en Duitschland, naar de wapenen grepen, om zich met geweld vrijheid te verschaffen.

In den tijd, waarvan ik thans spreek, stonden aan hun hoofd twee prinsen, de prins van Navarre en die van Condé, beiden nog niet veel meer dan knapen. Gij begrijpt dat deze weinig doen konden, en daarom hadden de Hugenoten, behalve deze twee opperhoofden in naam, ook een, die het *inderdaad* was, namelijk den vromen en dapperen admiraal Caspar de Coligny. Waarschijnlijk zullen mijne lezers weten, hoe deze onverschrokken krijgsman en getrouwe dienaar des Heeren later in den St. Bartholomeüsnacht is vermoord, en ook dat zijn dochter Louise de laatste vrouw geweest is van onzen prins Willem I, en de moeder van den stadhouder Frederik Hendrik.

Het jaar 1569 was voor de Hugenoten volstrekt niet

gunstig. Het scheen alsof Hij, voor wiens zaak zij streden, hen gansch verlaten had. In het begin van October werd er een slag geleverd tusschen de Roomsgezinden en de Hugenoten bij het stadje Moncontour, en de Protestanten werden geheel verslagen. Hun toestand op den terugtocht na den strijd was verschrikkelijk. Hun steden waren verlaten, hun soldaten bevreesd; geld hadden ze niet en een vijand zonder gehade of barmhartigheid joeg hen na. De eenige, die zich op aarde om hen scheen te bekommeren, was de godvreezende Johanna, koningin van Navarre, in het zuiden van Frankrijk, dezelfde, die later, kort vóór den St. Bartholomeüsnacht, verraderlijk om 't leven is gebracht.

De oude bevelhebber De Coligny, zwaar gewond en aangegrepen door een brandende koorts, lag op een draagbaar, denkende over den treurigen en hopeloozen toestand der verdrukte Protestanten. Hoe moedig en vol vertrouwen op God hij ook anders was, thans scheen hem geen redding meer mogelijk. Terwijl hij zoo voortgedragen werd, en zeker nog meer smart in de ziel dan in het lichaam voelde, was er ook een ander edelman, L'Étrange genaamd, die zwaar gewond, eveneens op een draagbaar vervoerd werd. Toen zij nu kwamen aan een plek, waar de straatweg wat breeder was dan gewoonlijk, liet deze edelman zich vooruit brengen, vóór den draagstoel van De Coligny; zich half opheffende zag hij den grooten aanvoerder een langen tijd ernstig aan. En toen hem eindelijk op het gezicht van den ellendigen toestand, waarin zich de oude admiraal bevond, de tranen in de oogen kwamen, wendde hij zich haastig om, en zeide slechts deze woorden: „En toch blijft de Heere God ons een liefelijke troost.”

Dat was zeker maar een kort woord, doch het beduidde zeer veel. De zieke en bedroefde Coligny ten minste begreep het zeer goed, en, zooals hij naderhand verklaarde, gaf dit enkele woord hem zijn geloof en zijn moed terug,

vertrouwend op God, die wonderen doet en een Helper is in den nood.

Onder de vervolgte en geplaagde Hugenoten behoorden ook de twee broeders, die wij reeds kennen, Julius en Jakob Maderon. Julius had in zijn jeugd veel gelezen en onderzocht. Toen was hij op reis gegaan, en onderweg had hij kennis gemaakt met de geschriften van Luther, Calvijn en andere hervormers en met velen, die de dwalingen der Roomsche kerk hadden vaarwelgezegd, om het Evangelie van Jezus Christus aan te nemen. Nu was Julius Maderon, zooals ik gezegd heb, een vriend van onderzoeken. Hij besloot dus met den Bijbel in de hand te zien, wat die „nieuwe leer” toch eigenlijk wel was. Dat onderzoek werd door God gezegend, gelijk het altijd gaat, wanneer men de Schrift leest met een biddend en oprecht hart. En toen Julius eindelijk te Nîmes terugkwam was hij niet alleen een geleerd, maar ook een geloovig jonkman, en had hij het Woord Gods niet alleen in het hoofd, maar boven alle dingen in het hart. Gij kunt begrijpen, dat de Protestanten te Nîmes hierover recht verblijd waren. Vooral echter was er één, die den Heer loofde en dankte, namelijk Jeannette Mallard, die reeds van kind af een vriendin van Julius was geweest, en thans door hem ten huwelijk was gevraagd, waarin zij met blijdschap had toegestemd. Zooals reeds in het vorige hoofdstuk gebleken is, woonde zij met haar ouden vader Piet Mallard, een oprecht belijder van Christus, en met haar jongeren broeder Charlot. Deze laatste was een vroolijke, zorgelooze jongen van zestien jaar, die zich tot nog toe maar al te weinig om den Heer en Zijn dienst had bekommerd en eigenlijk veel liever met zijn vrienden bij het kegelspel zat, dan met zijn zuster in de kerk.

Nu had Julius ook een broeder, Jakob geheeten. Deze was volstrekt geen geleerde, maar slechts een eenvoudig hoewel knap timmerman. Julius zag daarom echter niet laag op zijn broeder neer, want hij dacht: Wij kunnen

niet allen evenveel weten, en er moeten bekwame timmerlieden zijn, evengoed als geleerde menschen. Daarin had hij, dunkt mij, gelijk.

Maar er was iets anders, dat Julius zeer dikwijls bezorgd maakte. Jakob Maderon was namelijk iemand, die meende dat men op zijn leeftijd van vijf en twintig jaar het buiten God nog wel stellen kon. Als hij oud en ziekelijk werd, dan zou het tijd genoeg zijn om aan ernstige dingen te denken. Voor 't oogenblik moest hij het er maar eens van nemen, goed eten en drinken, nu en dan eens een vroolijken avond hebben, en verder zich om niets bekommeren. Op dezen gevaarlijken en heilloozen weg had Jakob reeds jaren gewandeld, en hij zou er misschien op zijn blijven wandelen, zoo niet zijn broeder hem eens vriendelijk verzocht had mee te gaan naar de prediking in de open lucht, „hagepreek”, zooals men 't in Nederland noemde.

De predikant, die zich toen te Nimes ophield, was dezelfde, dien ge reeds in het vorige hoofdstuk hebt leeren kennen, Emile de Rochet. Hij was nog niet oud en toch zag hij er afgeleefd uit. Dat was echter geen wonder. In dien tijd predikant in Frankrijk te zijn, was bijna even gevaarlijk als (gelijk vroeger eens iemand gebeurd is) aan den maaltijd te zitten, terwijl u een zwaard boven 't hoofd hangt aan een dunnen draad. Een leeraar was zijn leven geen oogenblik zeker, en als ik al de namen wilde opschrijven van de Protestantsche predikers, die in Frankrijk in de gevangenis geworpen of ter dood gebracht zijn, dan zou die lijst zeker eenige bladzijden beslaan.

Jakob Maderon had het verzoek van zijn broer niet willen weigeren. Hij was meegegaan, en had De Rochet hooren prediken over de woorden: Zoek Mijn aangezicht! Dat gebod des Heeren en wat de prediker er van zei, zonk Jakob diep in het hart. Hij kon het niet vergeten. Den eersten den besten keer ging hij weer naar de „veldprediking”. Daar hoorde hij de liefelijke klanken: Uw

zonden zijn u vergeven, ga heen in vrede. Dat was voor Jakob Maderon iets nieuws en iets heerlijks. Hij zocht De Rochet te spreken, en God, die rijk is in barmhartigheid, opende de oogen van den jeugdigen timmerman, om Hem te aanschouwen, die aan het kruis voor de zonden der wereld Zijn leven gaf, en dien de prediker hem verkondigde. Voortaan werden de zondige wereldsche vermaken ter zijde gezet, want onze jonkman had thans een betere vreugde leeren kennen. En dat hij tevens een trouwe en innige vriend werd van den predikant, hebt ge reeds kunnen opmaken uit het gesprek op de marktplaats.

De grootste vijand van Emile de Rochet en alle mogelijke ketters was de koninklijke gouverneur van Nimes, een man, die geloofde op het eind zijns levens geen grooter dienst aan de heilige kerk te kunnen bewijzen dan alle ketters ijverig te vangen en, zoo ze niet tot de Roomsche kerk wilden terugkeeren, te verbranden. Om aan zijn wreede vervolgingen te ontkomen hadden vele Hugonoten van Nimes, en wel voornamelijk de aanzienlijke en rijke, de stad verlaten en waren naar Genlis gevlucht. Dit was een plaatsje in de nabijheid, waar men den Protestanten toeliet ongehinderd te wonen. Zulk een groot aantal was daar zelfs heengetrokken, dat Jakob Maderon er dikwijls heenging, om voor zijn geloofsgenooten verschillende werkzaamheden te verrichten. Dit was hem recht naar den zin, — want schoon 't een heele reis was naar Genlis, onze timmerman werd er vriendelijk ontvangen, iedereen wilde gaarne van hem hooren hoe het in Nimes ging, en meestal werd hij, daar zijn vrienden grootendeels tot de meer aanzienlijken behoorden, ook goed betaald. Dikwijls bracht hij ook geld met zich terug naar Nimes om het uit te deelen aan de broeders en zusters, die om hun geloof vervolgd werden.

Terwijl nu Jacob eens op zulk een reis naar Genlis was, had men zijn broeder Julius gegrepen. Deze had volstandig geweigerd naar den raad der priesters te luisteren, en tot

de Roomsche kerk weder te keeren. Daarom had de gouverneur hem, als een hardnekkig ketter, veroordeeld om verbrand te worden. Dat vonnis was uitgevoerd op denzelfden dag, op welks avond wij De Rochet en Jakob Maderon het eerst ontmoet hebben. Wij zagen reeds hoe moedig en onverschrokken de jeugdige martelaar den dood te gemoet ging, wetende dat hij een huis bezat, eeuwig in de hemelen bij God. En wie dat weet, die behoeft voor den dood niet te vreezen.

't Is licht te begripen, hoe schrikkelijk bedroefd Jeannette en Jakob en alle Protestanten waren. Iedereen begreep, dat de predikant nu ook geen oogenblik meer veilig was, en daar men hem zoo gaarne behouden wilde, werd er besloten dat hij zoo spoedig mogelijk naar Genlis zou vluchten, en daar blijven totdat God verlossing geven zou.

Wij hebben gehoord, hoe De Rochet van Jakob afscheid nam, en willen thans eens zien wat er verder in en om Nîmes plaats vond.

HOOFDSTUK III.

Waarin een en ander verhaald wordt van een gelukkig denkbeeld en een zeer ongelukkige gebeurtenis.

Ik heb in het begin van dit verhaal gezegd, dat Nîmes een oude stad is. Misschien hebben sommige lezers gedacht: wat hebben we daarmee te maken? maar — in dat geval vergissen zij zich. Als Nîmes niet zulk een oude stad geweest was, zou er waarschijnlijk van hetgeen ik nog wil vertellen, niets gebeurd zijn.

De stad namelijk, die al vóór de geboorte van onzen Heer bekend was, kreeg reeds toen, en krijgt nog haar

water door middel van een kanaal of waterleiding, die eenige uren lang is, en het water naar een groote fontein binnen Nîmes brengt. Deze waterleiding is met groote moeite door de Romeinen gemaakt, die vroeger meesters van Frankrijk waren. Dat zij stevig en goed arbeidden, kunt gij begrijpen, want hun werk heeft reeds twee duizend jaar geduurd. De Schrift noemt de Romeinen dan ook een volk van ijzer, zooals gij lezen kunt in Daniël 9 : 40.

Nu moet men weten, dat tusschen een zekere poort, Porte des Carmes geheeten, en het kasteel der stad, deze waterleiding, waar zij door den stadsmuur ging, omringd was door een smal, maar zeer zwaar ijzeren hek. De inwoners van Nîmes hadden dat hek misschien duizendmaal gezien, maar zonder er meer op te letten, dan bij voorbeeld een Amsterdammer op het prachtig paleis op den Dam. Zoo gaat het — ook de heerlijkste dingen worden ten laatste gewoon, en niemand geeft er meer acht op.

Het gebeurde heel dikwijls, dat onze oude kennis Jakob Maderon de waterleiding langs kwam. Eens, terwijl hij daar weder zoo wandelde, viel zijn oog op de dikke ijzeren staven langs de opening van het kanaal. „O,” zoo dacht hij eensklaps, „ware dat hek eens weg te ruimen, welk een schoone gelegenheid zouden dan onze vrienden uit Genlis hebben, om ongemerkt in de stad te trekken, en haar in te nemen. En dan konden de twee prinsen komen, en de admiraal De Coligny om ons te beschermen, en wij zouden weer rustig en vrij leven als vroeger.”

Gelukkig behoorde onze timmerman niet tot de vele menschen, die ook wel eens een gelukkigen inval of een goede gedachte hebben, maar dadelijk alles weer vergeten, — neen, hij dacht verder. Op zijn weg naar Jeannette Mallard, voor wier ouden vader hij trouw zorgde, op zijn weg naar de werkplaats, overal stond hem dat ijzeren hek voor oogen. Charlot de leerjongen, die, in 't voorbijgaan gezegd, na den dood van Julius Maderon vrij wat ernstiger was geworden, — Charlot, zeg ik, wist niet wat hij van

den baas denken moest, die nu soms uren lang voort kon werken, zonder een woord te spreken, of zooals vroeger uit volle borst een psalm aan te heffen tot eer van God.

„Dit is zeker,” sprak Jakob bij zich zelf, nadat hij eenige dagen veel gedacht en zeker niet minder gebeden had, „het hek moet weg. Maar hoe? Zou het mogelijk zijn, dat ik het deed? Zou dat ook het werken in den wijngaard zijn, waarvan monsieur De Rochet sprak?”

En zoo peinsde onze werkman al voort, tot hij eindelijk besloot: „Ik weet wat ik doen zal. Ik zal een vijl nemen en de dikke staven doorvijlen. Moge de Heer mij helpen.” Met die gedachte ging Jakob te bed, van niets anders droomde hij; en den volgenden avond, toen het donker was, stapte hij naar de Porte des Carmes om de waterleiding nog eens goed op te nemen, en een geschikte plaats uit te zoeken, om zijn werk te beginnen.

Maar er was een lastige omstandigheid, waarop onze vriend zoo dadelijk niet gerekend had. Dicht bij de waterleiding stond het sterke kasteel van Nîmes. Dag en nacht liep daarvoor een schildwacht heen en weer, die regelrecht naar beneden op het ijzeren hek zag, en in den nacht gemakkelijk het minste gedruisch kon vernemen. Dit was natuurlijk voor onzen timmerman een leelijke streep door zijn rekening, en juist stond hij te peïnen hoe hij hiermede aan moest, toen hij zich plotseling bij den arm voelde grijpen. Verschrikt zag hij om — het was Charlot.

„Kom dadelijk mee, Maderon,” sprak de knaap luid en haastig, „er is een groot ongeluk gebeurd. Vader . . .”

„Spreek wat zachter, jongen; de voorbijgangers zullen ons hooren. Wat is er?”

„Vader is door de mannen van den gouverneur gepakt, en hij zit al in de gevangenis.”

„Helaas,” riep Maderon uit, „dan is het gedaan met hem. Daar is maar één weg om uit de gevangenis bevrijd te worden, en dat is zijn geloof af te zweren. En dat zal Pieter Mallard nooit doen!”

„Ik begrijp niet,” zeide Charlot drlftig, „dat het volk zulke dingen verdragen wil; daar zijn er hier toch genoeg, die evenzoo denken als wij.”

„Hoe is het met uw zuster, Charlot?”

„Zij zit bitter te weenen. Vrouwen en meisjes kunnen niet veel meer doen dan weenen, maar mannen . . .”

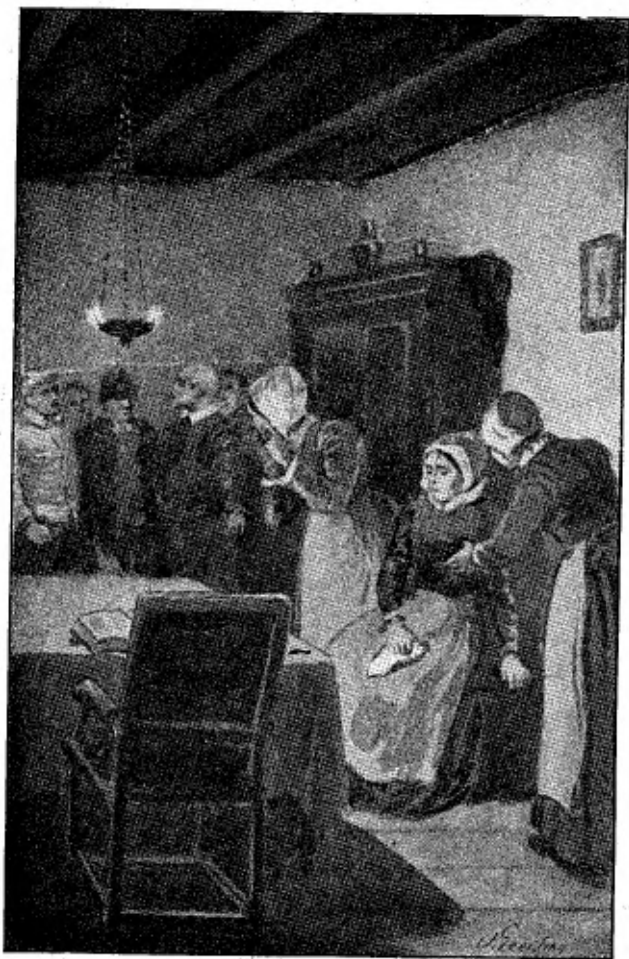
„Stil toch, jongen, wacht tot wij de straat uit zijn. Hier zijn wij er!”

Zij stonden nu voor een laag en armoedig huisje. Op de bovenverdieping woonde de oude Mallard met zijn zoon en dochter. Toen Maderon de steile, smalle trap opging, hoorde hij het geluid van een krachtige, zware mansstem, die van boven scheen te komen. Gevolgd door Charlot opende hij de deur. Het was een treffend schouwspel daarbinnen. In een hoek van het armoedig kamertje stond een ledige armstoel. Wie daarin gezeten had behoefde niemand te vragen. Een geopende Bijbel lag er vóór, op de tafel. Op een zitbank, tegen den muur geplaatst, zat Jeannette. Zij was doodsbleek, en geen traan rolde over haar wangen, want zij was bitterlijk bedroefd, te bedroefd dan dat zij schreien kon. Om haar heen stonden een paar vrouwen, die vruchteloos beproefden haar te troosten, en luid snikten alsof hen zelf het ongeluk getroffen had.

In het midden van het vertrek bevonden zich een groepje mannen, eveneens Hugenoeten, die op het eerste gerucht van Mallards gevangenneming waren toegesneld, om Jeannette en haar broeder te troosten. Daar zag men Jan Brusson, den stevigen smid met forsche vuisten; naast hem stond Martin de lakenkooper, bijna zoo oud als Mallard, en nevens hen nog vele andere vrienden en bekenden, zoodat het kleine vertrek geheel vol was, toen onze beide vrienden binnentraden.

„Ik zeg u, broeders,” sprak Brusson, de smid, met zijn forsche stem, „wij zijn gelijk schapen, en als schapen laten wij ons een voor een naar de slachtbank brengen.

Zij was doodsbleek, en geen traan roide over
haar wangen, ... blz. 20

Waar zijn nu de rijken, de edelen en machtigen, die zoo veel gesproken hebben over het Evangelie in den goeden tijd, voorheen, toen er vrede was, en de stille burgers niet als roovers gevangen zaten? Waar zijn zij nu, die heeren? Zij zitten veilig en wel te Genlis, en denken er niet aan, hoe zwaar het juk op ons, arme zielen, drukt. Daar hebt gij onzen leeraar Emile de Rochet . . ."

„Wees voorzichtig, Brusson, dat ge geen kwaad van den leeraar zegt," viel hem de oude Martin in de rede, „hij heeft moed genoeg, en is niet bevreesd om voor den Heer te sterven."

„Dat zal Jan Brusson niet tegenspreken," ging de smid met driftige beweging voort. „Maar dit zeg ik: Als onze broeders te Genlis nog hart voor ons hebben, laat hen dan overkomen en den eersten grooten slag slaan voor onze vrijheid en ons leven; de tweede blijft voor ons."

„Goed gesproken!" riepen allen.

„En," vervolgde Brusson, „al had ik niets anders dan mijn hamer en mijn twee vuisten, dan geloof ik dat zij nog goeden dienst konden doen, om den ouden dwingeland te verdrijven, die onze broederen laat verhongeren in de gevangnissen, of hen vermoordt op het schavot. Maar Jakob Maderon, laat eens hooren wat gij er van zegt."

Maderon had aandachtig en stilzwijgend geluisterd. „Wat ik denk, vriend Brusson," sprak hij, „hoe minder gepraat en hoe meer gedaan, des te beter. Houd uw hamer en uw vuisten maar gereed, misschien zijn ze binnenkort noodig."

De timmerman hield een oogenblik stil, toen ging hij half beschroomd voort:

„In datzelfde boek, waarvoor onze broeders thans lijden tot den dood, staat geschreven, lieve vrienden: Mijn is de wraak. Indien wij in onze eigen kracht en met bitteren haat en nijd in onze harten optrekken, om deze stad te winnen, dan zal de Heere God ons zeker de overwinning niet geven. Maar indien wij Hem smeeken, dat Hij

Zich over ons moge ontfermen, en ons helpe en ondersteune, om Zijn gemeente te redden van allen, die haar onderdrukken in deze goddelooze stad, dan zullen we sterk zijn, en God zal het ons doen gelukken.”

Toen hij dit gezegd had, stapte Maderon de kamer door naar Jeannette, die nog altijd daar nederzat te midden der bedroefde vrouwen. Hij sprak haar vriendelijk toe, en vertelde haar dat hij een middel gevonden had, om aan de gevangen Hugenoten het een en ander te zenden, en hen nu en dan te spreken. Toen zij dat hoorde, brak Jeannette los in tranen van droefheid en dankbaarheid beide.

„Zou het mogelijk zijn, dat ik vader ook wat zond? Zou ik hem kunnen zien en spreken?” vroeg zij driftig.

„Misschien,” antwoordde Jakob nadenkend, „ik geloof dat ik een weg daartoe gevonden heb, en gij weet wel Jeannette, dat ik voor Pieter Mallard gaarne alles doen wil.”

Jeannette zag hem dankbaar aan en sprak zachtkens: „Ik dank u, Maderon.”

„Hoor eens,” fluisterde hij, zich nederbuigend, haar in het oor, „het is mogelijk dat God eerlang uw vader hier terug zal voeren, op een wijze, die gij niet verwacht. Vraag mij nu niets meer. Goeden nacht, Jeannette.”

Maderon praatte nog een oogenblik zachtjes met Charlot, toen groette hij vriendelijk al de aanwezigen en ging rustig naar huis. Want hij wist dat de Heer, die voor hem een werk te doen had, met hem was.

HOOFDSTUK IV.

Verhalende hoe twee geringe menschen met kleine krachten een groot werk beginnen.

Den dag nadat de oude Mallard gevangen genomen was, trad Charlot volgens afspraak de werkplaats van Maderon binnen, die ijverig stond te arbeiden.

„Charlot,” begon de timmerman, nadat hij de deur zorgvuldig gesloten en gegrendeld had, „wilt gij mij helpen om het leven van uw vader te redden, en ons allen een grooten dienst te bewijzen bovendien?”

„Beproof het maar, vriend Jakob,” antwoordde Charlot snel en vastberaden, „en gij zult zien wat ik kan.”

„Maar vriendlief, bereken eerst de kosten vóór gij den toren bouwt. Zijt gij niet bevreesd om er misschien uw leven bij in te schieten?”

„Voor zulk een zaak als waarvan gij thans spreekt, neen!”

„Denk echter wel wat ge doen gaat. Kunt gij vermoedienis verdragen, en kou, en lang op de wacht staan, en ondertusschen zoo stil zijn als een . . .”

„Ik geloof van ja,” viel Charlot in de rede, „voor mijn vader kan ik alles.”

„Ook uren lang zwijgen, geen beweging maken, zoo stil zijn als de dooden in het graf?”

Charlot werd een weinig ongeduldig. „Moet ik het u zweren?” vroeg hij.

„Beloof het mij op uw woord. God hoort immers alles wat wij zeggen.”

„Welnu, ik beloof het; de Heer hoort mij. Hier hebt ge mijn hand, Maderon.”

„Goed,” sprak Jakob, de hand van den leerjongen drukende, „ga nu naar uw zuster Jeannette, en zeg haar dat ik u van nacht noodig heb voor mijn werk, en dat gij

niet thuis komt. Vertel haar meteen, dat ik u den tijd, dien gij arbeidt, zal betalen, en dat zij morgen wat brood en wijn brengen mag aan uw ouden vader. Neem ook uw dikke jas meê, en kom zoo gauw mogelijk weêr hier."

De knaap deed wat hem gezegd was. Toen hij na een half uur terugkwam, vond hij zijn meester reeds klaar, en gekleed met een warm, nauwsluitend buis. Maderon zag bleek, maar ernstig, als iemand, die een groot werk moet doen en vast besloten is het uit te voeren. Charlot dacht, dat zijns meesters gelaat zeer veel geleek op dat van Julius, toen hij den brandstapel beklom.

„Luister nu eens, vriend," sprak Maderon fluisterend, „ik zal u zeggen, waarvoor ik u noodig heb. Gij weet waar de waterleiding is bij de Porte des Carmes?"

„Zeker."

„Welnu, ik ben voornemens het ijzeren hek, dat er omheen staat, door te vijlen. Dan is er een weg open om in de stad te komen, en ik ga onze broeders te Genlis roepen, opdat zij ons komen helpen uw ouden vader te bevrijden, en al de gevangenen Hugonoten te verlossen."

Al ware de maan vlak voor de voeten van Charlot neêrgevallen, dan kon hij niet meer verwonderd hebben gekeken dan thans. „Wie heeft u gezegd dat te doen? Wie heeft u dien raad gegeven?" barstte hij eindelijk uit.

„God!" zeide Maderon eerbiedig.

„Wat bedoelt gij?" vroeg de knaap, eenigszins ontsteld door de ongewone en ernstige wijs, waarop zijn meester sprak.

„Wat ik bedoel? Ik geloof dat Hij begeert en wil dat ik dit werk doe, en dat Hij mij helpen zal het uit te voeren."

„Maar," zeide Charlot, „hebt gij wel gedacht om den schildwacht, die boven voor het kasteel staat? Wilt gij dan vlak voor zijn oogen werken? Dat is onmogelijk."

„Ik heb om alles gedacht," hernam Maderon. „Het kan, zoo God wil, zeer goed gaan. Gij weet, de schildwacht wordt elk uur afgelost. Als zijn tijd om is, luidt hij een

bel, en dat is het teeken voor den volgenden soldaat om te komen. Maar tusschen het oogenblik, dat de eene schildwacht heengaat en de andere op zijn post is, verloopt, zooals ik gemerkt heb, een tijd, waarin men tot twee-, drie-, soms wel vijfhonderd tellen kan. Dat zijn de kostelijke oogenblikken, die God mij geeft om te werken."

„Maar wij kunnen den schildwacht niet zien daar beneden," zei Charlot. „Het kasteel ligt hoog, en hoe zullen wij weten of de volgende schildwacht er reeds is of niet?"

„Dat zal ik u zeggen. Ik zelf ga liggen in de smalle diepte, waarlangs het water vloeit. Gij moet onderwijl op een donkere, veilige plaats gaan staan, die ik ontdekt heb, dicht bij den stadsmuur, waar de schildwacht u onmogelijk kan zien, maar gij hem wèl.

„Kijk," — en Jakob knoopte zijn buis los, en liet een touw zien, dat hij verscheiden malen om zijn lichaam had gewonden, — „dit koord wind ik af, het is lang genoeg; gij houdt het eene eind vast, ik het andere. Zoodra gij nu de bel hoort, geeft gij een ruk aan het touw, en dat is het teeken voor mij om te werken, alsof het voor mijn leven was. Wanneer de schildwacht wederkomt, doet gij nogmaals een ruk aan het touw, en ik ga dadelijk doodstil in de groeve liggen, tot het volgende uur weer een kans geeft om te werken. Zoo gaan we voort tot aan het morgenlicht."

„Maar, Maderon, dat werk zal minstens een jaar duren."

„Zeker niet," hernam Jakob op vasten toon, „ik weet dat er geen maand voor noodig is."

„Maar het zal vreeselijk koud zijn, des winters en bij nacht in de diepe groef."

„Beter dat ik ril van koude, dan dat uw vader verbrand wordt, nietwaar?"

„En als het geluid van de krassende vijl u eens mocht verraden, wat dan, Maderon?"

„Dat zal het niet. Het water, dat door de waterleiding

voorbijstroomt, maakt wel zooveel geraas, dat niemand ontdekken zal wat er daar beneden voorvalt."

„Dat is nu alles goed en wel, Maderon, maar weet ge wel dat er over dag velen het hek langs gaan? Hoe licht kan iemands aandacht er op vallen, dat de ijzeren spijlen doorgevijld zijn!”

„Ik moet zeggen, Charlot,” antwoordde Maderon, ondanks

zijn ernst glimlachend, „ik had niet gedacht, dat gij zoo knap waart in het zoeken van allerlei zwarigheden. Gij lijkt wel wat op Mozes, die ook liever zou gezien hebben, dat de Heer een ander naar Egypte zond dan hem, en toch was hij juist de geschikte man.”

„Maar wat ik daar zeg is toch waar.”

„Ik geloof het niet. Ik heb gezorgd, dat het daglicht aan mijn werk der duisternis — schoon het eigenlijk geen

werk der duisternis is — weinig nadeel kan doen. Met wat aarde en was hoop ik elken morgen mijn arbeid voor iedereen onzichtbaar te maken. Zijt gij nu gerust?"

Het was duidelijk aan den knaap te zien, dat hij nog aarzelde, en de zaak maar half vertrouwde.

„Vriendlief,” sprak Maderon, die dit zeer goed bemerkte, „kunt gij nog niet besluiten? Moet ik er berouw over hebben, dat ik juist u heb uitgekozen boven alle anderen in Nimes, om mij in dit goede werk te helpen? Wilt gij dan uw vader zien verbranden op de markt, of moet hij, wat even erg is, een langzamen dood sterven van ziekte en gebrek in de gevangenis? Hebt gij geen vertrouwen op God?"

Dat was voor Charlot te veel. Zou hij zijn vader niet willen redden? „Neen, Jakob Maderon, ik zal u helpen, en de Heer helpe mij!” riep hij met vuur.

„Hij helpe ons beiden, en make het werk onzer handen voorspoedig!” sprak de timmerman. Daarop ging hij naar de werkbank, en zocht onder zijn gereedschap een stevige vijl, die hij bij zich stak, terwijl hij in zichzelf sprak: „Dit is de arbeid, dien de Heer voor mij te doen heeft. Monsieur De Rochet had gelijk.”

„En nu, Charlot,” vervolgde hij overluid, „aan het werk! De tijd is kort en elk oogenblik is kostbaar.”

Beiden traden naar buiten. De nacht was koud en donker, geen ster scheen aan den hemel. Dat was echter voor hun werk des te beter.

Denzelfden nacht werd de moeielijke en gevaarlijke taak begonnen, en terwijl onze beide vrienden ijverig bezig zijn, willen wij even zien hoe Jeannette en haar oude vader het maken.

HOOFDSTUK V.

Waarin een bezoek gebracht wordt aan de gevangenis.

De gevangenis van Nimes was, als de meeste plaatsen van dien aard, alles behalve een aangenaam verblijf. Het was een groot en doodsch gebouw met verscheiden donkere holen onder den grond, en nog veel meer bijna even duistere verblijven er boven. Er waren zware, ijzeren deuren aan, met schildwachten er voor, en ronde kijkgaten er in, die er net uitzagen als de oogen van een of ander wild dier, dat rondziet wien het verscheuren kan. Evenwel, men kan ook in een donkere en akelige gevangenis vroolijk en blijmoedig wezen, als men er in zit met een rein geweten en met den Heer Jezus in het hart. Dat hebben Paulus en Silas te Philippi reeds ervaren, toen zij met de voeten in den stok zaten, en toch God den Heere lofliederen zongen; en dat ondervond ook de oude Pieter Mallard.

Daar lag hij op een hoop stroo, met zware kettingen aan de beenen, in een cel of liever een hok, waar geen licht was dan een paar stralen van de lieve zon, als die langs de dikke, roestige tralies van het venstertje even naar binnen kwamen kijken. Iemand met scherpe oogen zou evenwel bemerkt hebben, dat in deze cel het een en ander te vinden was, wat men er gewoonlijk niet zag. Op een houten bankje lag namelijk een zeer versleten Nieuw-Testament; daar dichtbij stond een korfje met eieren, terwijl aan het hoofdeinde van het stroobed een zacht kussen lag. Hoe al die dingen daar kwamen en er blijven mochten, zult ge zoo meteen hooren; *wie* hen gezonden had behoef ik u zeker niet te vertellen.

Ondertusschen moet ge niet denken, dat Jeannette's oude vader, al kreeg hij nu en dan eens wat bijzonders, in die gevangenis een prettig leven had. Prettig is het in zulk

een plaats nooit. Dat ziet gij aan Jozef, die nog wel vrij binnen de muren mocht rondwandelen, en toch heel blij was, toen de Heere God hem zoo wonderlijk vrijmaakte. Maar er was daarbij in de gevangenis te Nîmes een vijand, dien niemand kon zien, en die toch bijna allen plaagde, namelijk de gevangenskoorts. Dat was een verschrikkelijke ziekte, welke voortkwam uit het gebrek aan licht en lucht en uit de vochtigheid van de dikke muren der cellen. Men voelde er niet veel van, maar wie de koorts kreeg, werd elken dag zwakker, tot hij eindelijk stierf. En zoo is ook menig vroom Protestant de gevangenis binnengegaan, waar hij nooit weêr levend uitkwam.

Het was thans de veertiende dag, dien Pieter Mallard in de gevangenis doorbracht. Hij had de koorts, en lag half sluimerend op zijn bed, toen hij eensklaps voetstappen naderbij hoorde komen. Hij luisterde, en merkte dat er een sleutel gestoken werd in de deur van zijn cel. De deur ging langzaam met een knarsend geluid open, en een gevangensbewaarder riep:

„Gevangene Mallard! daar is uw dochter om u te spreken.”

De oude man trilde, en liet een kreet van vreugde hooren. Op hetzelfde oogenblik trad een jong meisje binnen. Zij had een dichten sluier voor het gelaat en droeg een korfje in de hand; het was Jeannette.

De vader sloot zijn dochter in de armen, drukte haar aan zijn hart, en beiden snikten, niet van droefheid, maar van blijdschap en dankbaarheid. Het duurde eenige minuten vóór men een woord hoorde. Eindelijk begon Mallard:

„Zijt ge dan nu toch wezenlijk gekomen, Jeannette, gij! Hoe hebt ge verlof gekregen om mij te bezoeken, en mij al de goede dingen te zenden, die ik gekregen heb?”

„Lieve vader,” hernam het meisje, „ik weet het zelf niet recht. Jakob Maderon heeft alles in orde gebracht. Hij is goed bekend met een van de gevangensbewaarders, — o hij is zoo vriendelijk voor ons.”

„Daar zijn velen vriendelijk voor ons, mijn kind, maar

bovenal Eén, van wien we weten, dat Hij het geroep van al zijn gevangenen hoort."

Jeannette gaf dadelijk geen antwoord. Er viel juist een heldere zonnestraal op het gelaat van den grijsaard, en zij schrikte bij het zien van zijn mager en verbleekt gezicht zoozeer, dat zij in bittere tranen uitbarstte. Want zij begreep wel, dat de dood spoedig haar lieven vader voor altijd zou wegnemen.

„Beste vader," snikte zij eindelijk, „gij zijt heel ziek!"

„Niet heel erg, mijn kind. Ik ben alleen zeer zwak en vermoeid. Pijn heb ik haast niet, en als ik u weer eens mag zien, dan word ik geheel verkwikt en opgeruimd."

„O," hernam Jeannette, „wat ben ik ondankbaar geweest, toen ik zoo verschrikkelijk bedroefd was, omdat zij Julius Maderon verbrand hadden, en toch waart gij toen nog bij ons, maar ik lette er niet op, en morde tegen den Heer, omdat er zulk een groot ongeluk geschied was. Doch mocht Hij u, lieve vader, nog eens aan ons teruggeven, dan zou ik niet meer weenen om wat er gebeurd is, maar Hem danken voor Zijn genade."

„Lieve dochter," antwoordde de oude Hugenoot, „onze Vader daarboven weet wat wij noodig hebben en wat wij lijden kunnen. Er staat ook niet in den Bijbel, dat wij niet mogen treuren; alleen maar niet als zulken, die geen hoop hebben. — Doch onze tijd is kort. Vertel mij wat van u en van Charlot."

„Wij hebben aan niets gebrek gehad, vader; onze vrienden hebben trouw voor ons gezorgd. Evenwel laten wij het daarop niet aankomen, want Charlot werkt hard, heel hard, zelfs zoo laat in den avond, dat hij 's nachts bij Maderon blijft, om niet zoo heel laat over de straat te moeten gaan."

„Arme jongen! Gij moet toch zorgen dat hij zich niet overspant, hij is nog zoo jong."

„Maar hij doet het zoo graag. Hij zegt, dat hij blij is te mogen werken voor u, en voor mij ook. Zie — hij heeft u dit gezonden."

Jeannette nam een flesch wijn uit haar mandje, en plaatste die bij den gevangene.

„Ik dank u. Ik wou maar dat ik er wat van kon meêdeelen aan mijn arme broeders, die minder hebben,” zeide Mallard.

„Ik moet u nog wat vertellen van Charlot,” ging Jeannette voort, terwijl haar droevig gelaat er veel opgeruimder begon uit te zien. „God geeft ons dikwijls bij een groote smart ook een groote vreugde, want, vader — Charlot is een geheel andere jongen geworden.”

De oogen van den ouden man werden helderder bij die woorden. Hij richtte zich half op, en zag zijn dochter verlangend aan.

„Men zou hem haast niet meer kennen,” vervolgde zij. „Gij weet wel wat een loszinnige en roekelooze knaap hij altijd was, en hoe dikwijls wij allerlei angsten hebben uitgestaan, als hij meêdeed in al de woeste en ondeugende grappen van de werkjongens. Maar sinds gij weg zijt, gebeurt daar niets meer van. Hij is stil en ernstig, en soms zit hij een geheelen tijd achtereen na te denken, wat hij vroeger nooit deed.”

„Als het nu maar de dingen des Koninkrijks zijn, die hem bezighouden,” merkte Mallard aan.

„Ik geloof van ja,” hernam zijn dochter, „gisteravond nog sprak ik hem even, en hij zeide tot mij bij het heengaan: Zuster, gij moet voor mij bidden; ik heb dat noodig, meer dan gij weet.”

„God zij geprezen,” riep de oude man uit met tranen in de oogen. „Ik wist dat Hij mijn gebed zou verhooren, en dan Jeannette, moet gij niet schrikken of bedroefd zijn, al sterf ik zooals Julius Maderon gestorven is. Alleen denk ik, dat mijn zwak lichaam het niet zoolang zal uithouden. En wanneer nu de Heer Zijn engel zendt om mij uit dit donkere verblijf mede te voeren naar Zijn heerlijken hemel, zou ik dan niet blij zijn?”

„Spreek zoo niet, vader,” zeide Jeannette, „er is nog hoop op verlossing.”

„Welke hoop, arm kind? Ik wil u niet bedroefd maken zonder reden, maar evenmin moet gij uw hart vervroolijken met een valsche hoop. Als een Hugenoot hier eenmaal zit, dan zijn er, zooals gij weet, maar twee wegen om er uit te komen. De eene is terug te keeren tot de Roomsche kerk, en dat zal ik nooit doen. De andere is — de brandstapel op de markt.”

„Toch is er hoop,” antwoordde Jeannette ernstig en met vaste stem. „Wat er gebeuren zal, en hoe, weet ik volstrekt niet, maar ik zie dat Charlot ook hoop heeft, al wil hij het voor mij stilhouden.”

„Maar wat bedoelt gij dan toch?”

„Wel, zooals ik gezegd heb, sprak ik hem gisterenavond. Toen zei hij tot mij: Wanneer vader terugkomt, zal ik hem toch eens vertellen waarom ik niet meer naar de kegelbaan gaan wil. Toen antwoordde ik: Helaas, Charlot, wanneer! En toen zei hij half lachend: over een week zult gij het misschien weten. Maar wat is dat?”

Het geluid der voetstappen van straks klonk weder door de lange gangen van het gebouw. De sleutelbos rinkinkelde en de deur der cel werd geopend.

„Is de tijd nu reeds om?” zuchtte Mallard.

Toch was het zoo. Zij moesten scheiden, zonder te weten of zij elkaar op aarde zouden wederzien. Intusschen, hoe droevig dat scheiden ook mocht wezen, zij wisten dat wie in Christus gelooven, ook als zij deze aarde verlaten, niet bevreesd behoeven te zijn, omdat zij weten dat er in het huis des Vaders vele woningen zijn. Daarom heeft ook iemand eens zeer goed en juist gezegd: Christenen zien elkander nooit voor het laatst.

Echter was het Jeannette alsof er een zwaar pak op haar hart viel, toen de deur van de cel weer werd gesloten, en zij achter den bewaarder de gang doorliep naar de poort. En toen zij eindelijk de grendels er weer hoorde voor schuiven en er buiten stond, was het alsof een stem sprak: Zou uw vader daar wel ooit weer uitkomen?

HOOFDSTUK VI.

Dat ons vertellen zal wat Jeannette en haar vader
niet wisten.

Het is gemakkelijk te begrijpen, dat Jakob Maderon en zijn jonge vriend in de twee laatst verlopen weken niet stilgezeten hadden. Elken avond als het dagwerk was gedaan, kleeften zij zich beiden in hun warmste pak, en stapten de werkplaats uit, om naar de waterleiding te gaan. Gij kunt wel nagaan, dat dit zeer voorzichtig moest geschieden, want anders zou de schildwacht al gauw gedacht hebben: Wat komen die twee daar toch elken avond uitvoeren?

Charlot zocht gewoonlijk het eerst zijn donker hoekje op bij den stadsmuur. Maderon nam dan het eene eind van het touw in de hand, en sloop ongemerkt voort tot hij aan zijn ligplaats bij het hek kwam. Of het regende en woei, of het sneeuwde en hagelde, dat hinderde niet, hij was even trouw op zijn post als de schildwacht boven hem voor de poort van het kasteel. Daar lag hij dan soms doornat van den regen of bevend van kou, tot hij een ruk aan het touw voelde. Dadelijk daarop ging Maderon aan het werk, tot na vier of vijf minuten de waarschuwing kwam door middel van het koord, dat het tijd was op te houden, en Maderon zocht dan weer heel stil zijn ongemakkelijk plaatsje op.

Het was natuurlijk volstrekt geen aangenaam werk; het was vervelend, langdurig en gevaarlijk. Maar al deze dingen telde Maderon niet omdat hij *geloofde*, dat hij een werk deed, waarin God een welbehagen had, en wat het geloof in een mensch vermag, dat is verwonderlijk om te zien. Het geloof heeft dooden opgewekt, zieken gezond en zwakken sterk gemaakt, ja het heeft nog veel

meer gedaan, zooals wij lezen kunnen in het elfde hoofdstuk van den brief aan de Hebreëën. Maar bij dat geloof had onze timmerman nog iets anders gevoegd, en dat was misschien wel de reden waarom zijn werk zoo goed ging. In de lange, stille uren namelijk, wanneer hij niet kon werken, bad hij vurig tot den Heer om hulp en bewaring. En wanneer iemand zoo ernstig bidt en vlijtig werkt, dan wil de Heere God hem zegenen; het is maar jammer dat de meeste menschen zoo weinig daarom denken.

Zoo ging dan het werk langzaam maar zeker voort. De eene spijl na de andere werd doorgevijsd, zoodanig dat zij niet kon vallen, maar gemakkelijk worden weggebroken. En als het 's morgens licht werd, dan bedekte Maderon alles zoo netjes, dat niemand iets vreemds bemerkte. Hij twijfelde er dan ook niet meer aan, of met Gods hulp zou hem het werk gelukken. Eèn zaak maakte hem echter bezorgd, namelijk, of Charlot het zou kunnen uithouden, zoo nacht op nacht in alle weêr en wind, doodstil bij den muur op de wacht te staan, te meer daar hij nog maar een knaap was. Onze timmerman wist zelf het best hoeveel inspanning dat nachtelijk karwei hem kostte, en hij begon er ernstig over te denken, om voor de nog overige nachten een ander te verzoeken hem te helpen. Wel deed hij het niet graag, omdat hij bang was dat een nieuwe helper misschien minder goed zou kunnen zwijgen, maar toch stelde hij op zekerden morgen aan Charlot voor, of het niet beter zou zijn in zijn plaats nu eens een ander te vragen.

Maar de jongen schudde het hoofd en zei kortweg: „Neen!”

„Ik vrees maar, vriendlief,” hernam Maderon goedhartig, „dat ge het niet zult uithouden in deze koude nachten. Weet gij nog wel hoe verkleumd wij gisteren thuis kwamen? En ik zou uw ouden vader al een slechten dienst bewijzen, als ik hem van zijn eenigen zoon beroofde, om hem te redden.”

„Nu vind ik dat *gij* bezwaren maakt, net als *ik* vroeger,” antwoordde Charlot lachend. „Wees maar niet bang, Maderon, ik ben even goed in staat voor mijn werk als *gij* voor het uwe. Wat zouden vader en Jeannette wel zeggen, als ik het aan een ander overliet? En daarbij, ik houd veel van mijn plaatsje daar bij den muur.”

„Ei, waarom?”

„Omdat ik in die lange, stille uren meer heb nagedacht dan ooit in mijn leven,” zeide Charlot ernstig.

„Nu, dan moed gehouden en voortgemaakt! Het werk is nu zoo ver gevorderd, dat wij onze vrienden hier wel een weinig mogen voorbereiden op wat er gebeuren zal. Maar wees voorzichtig, jongen, dat *gij* niet te veel zegt, en let goed op, aan wien *gij* iets vertelt.”

En na omtrent drie weken van hard werken door het tweetal, begonnen er onder de Hugenoten van Nîmes allerlei vreemde geruchten te loopen. De een zeide dit, de ander dat, maar allen waren het eens, dat er een groote gebeurtenis op handen was. Jan Brusson, de smid, had zijn grooten hamer klaar gelegd, zonder dat hij zelf nog recht begreep waarvoor. Charlot glimlachte tusschenbeiden, als de menschen hem vroegen, of hij ook iets wist, en legde tot antwoord den vinger op den mond.

Eindelijk kwamen op een morgen de timmerman en zijn leerling terug in de werkplaats; zij waren voor de laatste maal des nachts uit geweest, hun moeilijke taak was volbracht. Charlot huppelde van vreugd en had wel luid willen uitschreeuwen: Nu zal vader toch eindelijk vrij worden! Maar Jakob ried hem aan bedaard te zijn, en het goede nieuws alleen aan Jeannette te vertellen. „Laat ons evenwel,” sprak hij, „eerst God danken, die ons heeft bijgestaan, en Hem bidden dat hij ons verder helpe, want er moet nog heel veel gebeuren.”

Toen knielden beiden neder, dankten God, en baden vurig dat Hij alles weder wel wilde maken. Daarna stond Charlot op en draafde naar zijn woning, waar Jeannette hem wachtte.

Maar Jakob Maderon trok zijn gewoon werkpak aan, nam een mandje met gereedschap op, en wandelde de straten door, tot hij aan de poort kwam die naar Genlis voerde. Hij hoorde een paar voorbijgangers tot elkander zeggen: „Daar gaat die kettersche timmerman weer, om te werken bij zijn vrienden daar ginds.” En hij lachte, maar zeide niets, terwijl hij in zich zelf dacht: „Ik ga er ook werken, maar geheel anders dan gij wel denkt.”

En zoo, met een hart, dat klopte van blijdschap en verwachting, stapte onze timmerman voort naar Genlis.

HOOFDSTUK VII.

Dat tevens het laatste en daarom tamelijk lang is.

Het kleine kerkgebouw der Protestanten te Genlis was tegen den avond van den dag, waarop Jakob Maderon op reis ging, met toehoorders gevuld. Het waren bijna allen menschen, die vroeger te Nîmes gewoond hadden, maar

het hier veiliger vonden dan zoo dicht bij den wreeden gouverneur en zijn vrienden, de priesters van Rome. Emile de Rochet stond in den predikstoel, en verklaarde hun het Woord Gods, duidelijk en op die vriendelijke wijze, welke maakte dat allen veel van hem hielden.

Daar ging eensklaps, lang nadat de vergadering begonnen en terwijl het doodstil was, de deur open. Een man trad binnen in een eenvoudig werkpak gekleed, en ging op een der achterste banken zitten. Velen keken eens even om, en zagen aanstonds dat het niemand anders was dan de hun welbekende timmerman Maderon. Geen mensch evenwel begreep wat hij nog zoo laat in den avond doen kwam. Zou er te Nîmes weder iets vreeselijks gebeurd zijn, weer een ketter verbrand? De nieuwsgierigheid lag op aller gelaat, en Maderon had werk genoeg met al de stille groeten te beantwoorden, die hem gebracht werden.

De predikant had den vreemdeling ook gezien, en hem dadelijk herkend voor zijn ouden vriend. Zou *hij* misschien ook uit Nîmes hebben moeten vluchten voor de zware vervolging? dacht hij bij zichzelf. Hij ging echter bedaard voort met prediken; of zijn hoorders evenwel nog zoo aandachtig luisterden als vóór dat Jakob Maderon binnenkwam, durf ik juist niet zeggen.

Zoodra nu de preek gedaan, het gebed uitgesproken was, en alle hoorders wilden opstaan, om met den nieuw aangekomene even te spreken, zeide de leeraar:

„Lieve broeders, weest zoo goed nog eens even te blijven zitten, en ik verzoek den broeder, die zoo straks is aangekomen, vriendelijk een oogenblik hier bij mij te willen komen.”

Terwijl De Rochet de trap van den predikstoel afklom, stapte onze timmerman in zijn werkpak bedaard door de zaal naar voren. Aller oogen waren op hem gericht, toen hij bij den predikant kwam, en deze hem hartelijk de hand drukte.

„Zijt gij gevlucht?” vroeg hij zacht.

„Neen monsieur, ik heb zeer goede tijdingen, maar zij kunnen niet wachten,” antwoordde de jonkman.

Het bleeke gelaat van den leeraar werd bij die woorden verhelderd, en met luider stem sprak hij:

„Broeders! Goede tijding uit Nîmes; wilt gij hooren?”

Het werd in eens doodstil in de zaal; dat was zeker wel het beste antwoord.

Maderon plaatste zich in 't midden van het gebouw, recht voor de verzamelde vrienden. Een oogenblik zag hij rond naar de vele gezichten, die hij kende; toen sprak hij zeer kalm:

„Broeders, er is een groot wonder geschied. Gaat met mij mee naar Nîmes, want God heeft de stad in onze hand gegeven!”

Het was wonderlijk om te zien welk een indruk die tijding op de Hugenoten maakte. De een lachte half, alsof hij wilde zeggen: ik geloof er niets van. Een tweede schudde het hoofd. Anderen waren zoo verbaasd, dat zij niet wisten wat zij er van denken zouden. Maar het was duidelijk, dat bijna niemand de woorden van den timmerman geloofde.

„Zijt gij krankzinnig, of droomt gij, Maderon?” riepen een paar stemmen.

„Geen van beide,” hernam deze, volstrekt niet verlegen. „Luister, ik zal u zeggen, hoe ik zoo spreken kan. Ik heb in nacht en koude de ijzeren staven doorgeveild van het hek der waterleiding bij de Porte des Carmes, en ieder die wil, kan veilig in den nacht binnen Nîmes komen. De weg is open en vrij, al zijn de poorten gesloten.”

„Onmogelijk! Hij is een verspieder, een verrader! Het is een valstrik, om ons in te lokken!”

Zoo weergalmdde het van meer dan één kant door de zaal, en menigeen zag onzen armen vriend aan met een blik, die lang niet liefelijk was. Evenwel, hoe verkeerd zij hierin ook handelden, de Hugenoten hadden er wel

reden voor. Zoo dikwijls waren ze reeds bedrogen door geheime vrienden der priesters, of door Protestanten, die Roomsch geworden waren, — dat laatste gebeurde echter zeer zelden, — dat zij bijna niemand meer vertrouwden. En dan zulk een eenvoudige timmerman! Zou die in staat zijn hen veilig binnen zoo'n sterke stad te brengen? Kortom het was onmogelijk!

Ik behoef u niet te zeggen, hoe smartelijk en grievend dit voor onzen boodschapper was. Het is altijd zeer onaangenaam niet geloofd te worden, maar als men een goede tijding te brengen heeft, dan is dit al heel erg. En toch gebeurt het zeer dikwijls. Denk maar eens aan de Apostelen des Heeren, die toch ook wel een goede tijding brachten, want dat is het Evangelie. Maar hoe ging het hun? Zij werden gejaagd van de eene stad naar de andere, en eindelijk nog gekruisigd of onthoofd. En de Heere Jezus zelf, die den gevangenen de vrijheid predikte en allen menschen de groote liefde van God kwam verkondigen, is ook door diezelfde menschen verworpen, veracht en gedood, waaruit blijkt, dat een goede tijding niet altijd een goed onthaal vindt. Daarom zegt ook de Schrift: Hij is gekomen tot het Zijne, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen (Joh. 1 : 11).

Een pijnlijke trek vertoonde zich op Maderons gelaat, toen hij duidelijk bemerkte, dat niemand hem vertrouwde. Dat zoo iets gebeuren zou, had hij in de blijdschap van zijn hart niet kunnen denken. Hij zeide dan ook niets meer dan eenvoudig:

„Broeders, uw vrienden sterven de een na den ander weg in de kerkers van den gouverneur; zij roepen u op om hen te bevrijden, en zoo ge het niet wilt, dan zal hun bloed op uw hoofd komen, want thans is er gelegenheid.”

Daarop zweeg hij een oogenblik en zag hen allen aan. Toen keerde hij zich tot den predikant, en terwijl het doodstil werd, sprak hij: „Monsieur le pasteur, zeg gij hun

dat ik de waarheid spreek, en dat zij mij gelooven kunnen."

Nu had De Rochet er geen oogenblik aan getwijfeld, dat zijn eenvoudige en oprechte vriend volkomen de waarheid sprak. Hij wachtte dus ook niet lang, nam een kloek besluit, en begon met diepe, indrukmakende stem:

„Mannen broeders, mijn leven zou ik er op durven wagen, dat Jakob Maderon ons de waarheid gezegd heeft. Ik weet wie hij is, beter nog misschien dan velen onder u. En om u te toonen dat ik hem volkomen vertrouw, ga ik nog in dit uur met hem mee naar Nîmes; — wie wil met mij gaan?"

„God zegene u, monsieur!" riep de timmerman, terwijl hem de tranen uit de oogen sprongen.

Het woord van den leeraar was als een vonk in een hoop buskruit. Niemand twijfelde meer. De driftige Franschen, die in aard veel van ons Nederlanders verschillen, sprongen op van hun plaatsen, en liepen op Emile de Rochet en zijn vriend toe.

„Monsieur," sprak een jong, aanzienlijk edelman, die na den slag van Moncontour, waarvan ik vroeger heb gesproken, naar Genlis gevlucht was, „indien gij er uw hals aan durft wagen, dan zullen zij niet zeggen, dat ik ben achtergebleven. Wij, mannen van zwaard en harnas, mogen ten minste wel zooveel moed hebben als een man des vredes zooals gij."

„En ridder," zoo liet een stevig gebouwde koopman er op volgen, „zoo gij mij met uw fraai zwaard voorgaat, heb ik nog een paar goede handen en een stevig mes, als er wat te vechten valt."

„En ik," sprak een wapensmid, „heb nog voorraad voor ieder, die wat noodig heeft."

In het kort, zoo velen boden zich aan, dat De Rochet eindelijk zeide: „Vrienden, het gaat hier als bij Gideon: er is volk te veel. Laat een veertigtal van u met mij gaan, dat is genoeg."

Binnen weinige oogenblikken was het getal bijeen. Het waren allen Hugenoten, die reeds meer dan eens met den

vijand hadden kennis gemaakt. Sommigen droegen er de litteekenen van in hun lichaam.

Toen knielde de predikant neder, en allen, die daar waren, deden hetzelfde. Hij bad den Heere God om bescherming, om moed en vertrouwen, en dat het niet noodig mocht zijn bloed te vergieten.

Toen hieven zij nog eens het lied aan, dat de Protestanten zoo dikwijls zongen vóór den slag:

„De Heer zal opstaan tot den strijd,
Hij zal Zijn haters, wijd en zijd,
Verjaagd, verstrooid doen zuchten;
Hoe trotsch Zijn vijand wezen moog,
Hij zal voor Zijn ontzaglijk oog
Al sidderende vluchten,”

en daarna maakten zich allen reisvaardig.

Het was reeds donker toen zij den tocht begonnen. Het weder scheen stil en kalm. Maan en sterren waren niet te zien. Het was juist zulk een nacht, als zij konden wenschen, opdat de onderneming goed zou gelukken.

„Nu, timmerman,” sprak de jonge ridder, „als wij daar komen en wij mochten bemerken, dat gij ons in een valstrik hebt willen lokken, zou het slecht met u afloopen.”

„Wacht eerst tot gij Nîmes hebt ingenomen, en doe dan met mij wat gij wilt,” antwoordde Maderon den wantrouwenden edelman.

„Kijk eens, kijk eens, wat is dat!” riepen plotseling eenige der mannen, terwijl zij elkander met bleeke, verschrikte gezichten aanzagen.

Een geweldige bliksemstraal flikkerde door de lucht. Daarop volgde een zware, ratelende donderslag. De meesten sidderden. Bevreesd en verlegen zagen zij rond. Al de moed en de drift van zoeven waren verdwenen, en meer dan een, die een oogenblik te voren vol ijver was om naar Nîmes op te trekken, wendde zich om, alsof hij naar Genlis wilde terugkeeren.

Misschien vindt gij het vreemd, dat zulke mannen, die niet bevreesd waren voor kogels en gevangenissen, ja voor den marteldood, bang waren voor onweer. Maar wij moeten niet vergeten, dat zij meestal waren opgevoed in het bijgeloof der Roomsche kerk, en ook dat men in dien tijd in vele dingen allerlei kwade voortekens zag, zooals in staartsterren, huilende honden, onweer, en ik weet niet wat al. Gelukkig weten wij uit den Bijbel, dat er geen haar van ons hoofd kan vallen zonder Gods wil, en ook dat goed en kwaad niet over ons komen van de sterren, maar van Hem, die er boven woont.

Het was goed, dat De Rochet en Maderon dit eveneens wisten, en zij niet zoo bijgeloovig waren als hun metgezellen. Terwijl de Hugenoten daar stonden als een kudde schapen, die den wolf ziet aankomen en niet weet waarheen zij vluchten zal, verhief de moedige leeraar zijn stem, en toen hij een hunner bij de hand greep, riep hij:

„Moed gehouden, vrienden! die bliksemstraal verkondigt ons dat God met ons wil optrekken!” ¹⁾

Toch wilden sommigen terugkeeren, maar de wakkere man liet hen niet los, en vermaande hen allen zoo ernstig en krachtig om niet te vreezen, en het goede werk, dat zij begonnen hadden, ook te voleindigen, dat eindelijk niemand meer van terugkeeren sprak, en voort ging het nu in de donkerheid des nachts.

De gouverneur van Nimes en de vele Roomschegezinde inwoners der stad waren als gewoonlijk naar bed gegaan, weinig denkende dat er iets buitengewoons op handen was. De Hugenoten in de stad waren allen opgebleven, want Charlot had hun zoo half en half beduid, dat zij zich dien nacht klaar moesten houden. En wie door de zware luiken der vensters had kunnen zien, zou bespeurd hebben hoe in menig huis de vader met vrouw en kinderen voor God geknield lag, terwijl in een hoek van het vertrek

---

¹⁾ Courage, cet éclair montre que Dieu veut être de la parti. d'A.

een zwaard of piek gereed stond, wanneer het noodig zou zijn.

Het was even na middernacht, toen de mannen van Genlis bij Nîmes aankwamen. De lucht was zwart van onweerswolken en dat was hun geluk, want de schildwacht zag niets. Half kruipende slopen zij langs den muur tot bij het hek.

„Nu,” fluisterde Jakob Maderon, terwijl hij een touw om de ijzeren staven heensloeg, „trekt, mannen!”

Een ruk aan het koord, een licht gekraak, en het zware hek viel. Op hetzelfde oogenblik sprongen tien, twintig donkere gestalten over den lagen muur bij het kanaal, en luid weergalmde het krijgsgeschreeuw der Hugenoten door de nachtelijke stilte: „God helpe ons, God helpe ons!”

Al wat onder de Protestanten van Nîmes in staat was te strijden, vloog de deur uit naar de waterleiding. Jan Brusson met zijn hamer wees den anderen den weg, die van alle kanten kwamen opdagen, gewapend met pieken, messen, stokken en al wat maar te vinden was. De schildwacht van het kasteel riep: Verraad! Trompetten werden geblazen. Half gekleed snelden de burgers de straat op. De gouverneur zond haastig een afdeeling soldaten, en weldra ontstond er in den donkeren nacht een scherp en schrikkelijk gevecht.

Gelukkig duurde het niet lang. De Hugenoten vochten voor hun leven, hun vrijheid en hun geloof. Zij wisten, dat, werden zij overwonnen, er geen genade was te wachten. Zij hadden vast besloten nu te overwinnen of te sterven. Daartegen was de vijand niet bestand. Bovendien wist hij in de duisternis niet van welken kant het gevaar kwam. En de protestanten, die met gebed dezen strijd begonnen waren, behaalden met Gods hulp de overwinning. De soldaten werden gevangengenomen of in het kasteel teruggejaagd, en de Roomsche burgers moesten de wapens overgeven, en konden toen stil naar huis gaan.

„Mannen,” riep thans onze welbekende smid, „nu naar

de gevangenis! Daar zitten onze broeders opgesloten en weten niet wat er gebeurt. Hen moeten wij eerst verlossen."

Onder vroolijk gejuich snelde de menigte naar de gevangenis. De deurwaarder wilde niet openen, maar toen hij een paar vreeselijke hamerslagen op de poort hoorde, en de gewapende mannen aanschouwde, begreep hij dat het niet geraden was langer te wachten. De deur vloog open, en de Hugenoten drongen binnen. Terwijl Brusson haastig en met niet weinig beweging de ketens der gevangenen losmaakte, snelde Maderon met Charlot naar het duistere hok, waarin de oude Mallard lag. Het werd geopend en zij traden binnen. De grijsaard was door al het geraas wakker geworden, en zat op zijn stroobed.

„Vader, lieve vader!" riep Charlot, hem omhelzende, „sta op en kom mee, gij zijt vrij! Kom toch, vader!"

Maar de vader begreep er niets van. Het was hem alsof hij droomde, terwijl hij uitriep: „Wat meent gij toch, kind!"

„Vader Mallard," sprak Maderon nu bedaard, hem de hand drukkende, „onze God heeft een groot wonder gedaan. De stad is ons, gij zijt vrij!"

Toen stroomden de tranen den ouden man over de wangen. Van blijdschap en verrassing kon hij niet spreken. Hij wilde opstaan, maar hij was te zwak, en moest weer gaan zitten.

„Charlot," sprak Maderon, „uw vader verlangt naar huis. Blijf gij even hier bij hem. Ik kom zoo dadelijk weder."

De timmerman snelde weg en keerde weldra terug, vergezeld van een paar vrienden. Zij hadden eenige planken uit de werkplaats meegebracht: de oude Mallard werd er op gelegd, en zoo droegen zij hem naar huis, terwijl Charlot zong en sprong van vreugde.

Dat Jeannette niet minder blijde was, al kon men het ook minder aan haar zien, kunt gij gemakkelijk begrijpen. Toen haar lieve vader weder bij haar was, gelijk vroeger, en gerust en wel in het warme bed lag, dat zijn dochter had gereedgemaakt, voelde Jeannette, dat God goed

en vriendelijk is voor hen, die Hem aanroepen. Zij klaagde en morde niet meer als voorheen. En mocht zij ook weder bedroefd worden bij de gedachte aan den vreeselijken dood van Julius Maderon, — toch had zij een grooten troost; want zij had nu gezien dat God wonderen doen *kan*, wanneer Hij *wil* en zij geloofde dat wanneer Hij ze niet doet, dit om wijze en verborgen redenen geschiedt, die wij niet begrijpen kunnen, omdat God hooger en grooter is dan wij, maar dat Hij toch Zijn kinderen blijft liefhebben.

Zoo was dan nu, toen de morgen aanbrak, de stad in de handen der Protestanten. Zij hadden weer vrijheid om God te dienen, vrijheid om in stilte en rust te werken. Al die dingen hebben wij ook, en toch hebben we er misschien den Heer nooit recht hartelijk voor gedankt. Zoo gaat het dikwijls. Wij worden aan Gods zegeningen gewoon, en ten laatste letten wij er niet meer op. De Hugenoten echter, die er voor gevochten hadden en geleden, wisten zeer goed welk een kostelijke schat de vrijheid is, en daarom verheerlijkten zij God in liederen en gebeden.

Tegen den avond van dien dag ging De Rochet, die het natuurlijk heel druk had gehad met allerlei bezoeken, nog eens even naar zijn vriend, den timmerman.

Menigeen zou misschien gedacht hebben: Komaan, na zooveel werk mag ik wel eens wat rust nemen en den menschen gaan vertellen, dat *ik* eigenlijk het middel ben geweest om de stad te verlossen. Maar Jakob Maderon gaf God de eer, en daarom stond hij weder ijverig te werken aan de schaaftank, alsof er niets gebeurd was, toen de prediker binnentrad en hem op den schouder tikte.

„Wat! al weer aan het werk, en dat vandaag, lieve vriend?”

„Zeker, monsieur le pasteur, mijn werk kan niet wachten, er is haast bij, en bovendien de Roomsche heeren hebben tot nu toe altijd gezegd, dat de Hugenoten de beste werklieden zijn, en ik wilde niet graag dat zij van mij iets anders zouden denken.”

„Wie getrouw is in het minste, is ook in het grootste getrouw,” dacht De Rochet, en hij vervolgde overluid: „Gij hebt goed begrepen, Jakob, wat ik u op dien avond zeide; gij hebt gearbeid in den wijngaard des Heeren.”

„O, monsieur,” hernam de werkmán eenvoudig, „ik zag dat de Heer mij tot dat werk riep. Hij wilde den timmerman gebruiken, die niets had dan zijn handen en zijn gereedschap om Hem te dienen. Hij heeft mij juist iets gegeven, wat ik doen kon. Maar, monsieur, hoe is het met het kasteel? Dat is toch nog in de macht der vijanden, nietwaar?”

„De gouverneur schijnt alleen moed te hebben om onschuldigen gevangen te nemen, maar minder om te vechten. Daarbij heeft hij te weinig soldaten om het op ons te winnen; dus het zal, wel niet lang meer duren,” antwoordde De Rochet. „Bovendien hebben zij weinig levensmiddelen, en er is bericht gezonden naar de prinsen en naar den admiraal De Coligny, dat de stad is ingenomen, en zij nu maar komen moeten.”

„Onze oude bevelhebber zal ook niet weinig blijde zijn,” sprak Maderon, „kort na zijn nederlaag zulk een overwinning! God zij geprezen.”

„Gij hebt onze goede zaak een grooten dienst gedaan, Maderon.”

„Spreek daar toch niet van, monsieur le pasteur. Als de Heer mij nog eenmaal mocht willen roepen, zal ik gehoorzamen. Ik wil Hem dienen en verheerlijken door mijn werk, gelijk mijn broeder Julius dat gedaan heeft door zijn marteldood.”

De predikant drukte hem de hand en vertrok.

Een vroom man, van wien — hoewel hij Roomsch was — wij Protestanten veel kunnen leeren, ¹⁾ heeft in de laatste oogenblikken zijns levens gezegd: „Doe kleine dingen alsof zij groot waren, omdat de majesteit van onzen Heer Jezus

¹⁾ Pascal.

Christus in u woont; en doe groote dingen alsof zij klein en gemakkelijk waren, omdat Hij almachtig is."

En met dat schoone woord, vrienden, hetwelk ik wensch dat gij zult begrijpen en onthouden, sluit ik mijn verhaal. Ik hoop maar dat gij het niet alleen mooi vindt, maar er bovenal dit uit leeren zult:

Twee dingen vraagt Jezus tot loon van Zijn smart:
Uw hand voor Zijn werk, tot Zijn woning uw hart;
En zoo ge u met hand en met hart Hem verbindt,
't Zij klein dan of machtig, God noemt u Zijn kind.
